

Ilmataat viskas mitu aprillinalja

Ain Kallis

meteoroloog Aprilli algus oli väga jahe – isegi jahedam kui suurem osa jaanuarist. Tartu–Tõraveres ilmajaamas saadi esimese dekaadi keskmiseks õhutemperatuuriks $-1,3^{\circ}\text{C}$, mis on pika-ajalisest keskmisest paari kraadi võrra madalam. Poolsajandi pingereas olime selle näitajaga 8. kohal. Näiteks oli 1950. aastate aprilli algus märksa külmem – alla nelja miinuskraadi. Tänavu märgiti kõige madalamat õhutemperatuuri Väike-Maarjas 3. aprillil, $-14,3^{\circ}\text{C}$. Hispaanias ja ka Kesk-Euroopas oli aga samal ajal üle 20 soojakraadi, Balkanil isegi üle 30°C . Samal ajal paukus Lapimaal 27-kraadine pakane.

Paljude maade elanikke üllatati suurest reedest ülestõusmispühani jubeda ilmaga. Ühes Kesk-Inglismaa linna kinos tekkis kaasaelamise efekt, kui “Titanicu” näitamise ajal üleujutuse vesi saali tungis. Sealne uputus on juba sajandi üleujutuse nime saanud, nii palju tegi ta pahandust.

Turistid Hispaanias värisesid pühade vaheaega veetes ootamatu külmalaine käes. 12. aprillil, esimesel ülestõusmise pühal oli suurem osa Eestist lume all. Lõuna pool kadus see kiiresti, Põhja-Eestis võttis sulamine mitu päeva aega. Segadus liikluses oli Tallinnas sarnane lumetormi tekitatud kaosega Moskvast ja veitsi mägi piirkondades samal ajal.

Äkiline lumesadu aprillis pole muidugi mingi ime. Paljudel on meeles 1988. aasta aprill, kui lumi oli maas mai alguseni, veel jüripäeval oli tugev lumetorm ning Tartu ümbrust kattis kuni 20-sentimeetrine lumevaip.

16. kuupäevast alates ei langenud Tõraveres elavhõbe alla 0°C , kahe päeva pärast aga jäi ööpäeva keskmine temperatuur püsima üle 5°C , mida loetakse klimatoloogilise kevade alguseks. Säärane kevad sai kesta vaid mõne päeva.

Klimatoloogias loetakse suveks aega, mil ööpäeva keskmine õhutemperatuur ületab pidevalt 13°C ja öökülmi ei esine. Selline periood algas tänavu 26. aprillil ja püsis vähemalt Tartumaal ka mai esimestel päevadel. Kogu kuu viimane dekaad oli märkimisväärselt soe: paljudes kohtades ületati senine dekaadi rekord ligi kraadiga (Võrus $14,2^{\circ}\text{C}$, Tartus–Tõraveres $13,8^{\circ}\text{C}$). Ööpäevased maksimumtemperatuurid tõusid 27.–29. aprillil mitmes vaatlusjaamas üle 24°C , Kundas registreeriti isegi $25,1^{\circ}\text{C}$. Aprilli maksimumile ($26,7^{\circ}\text{C}$, mis märgiti 1996. aastal Valgas) jääb tänavune tippmark ikkagi tublisti alla.

Kuna soojalaine kuu lõpul haaras korraga kogu Eestit, siis ei olnud vahet Lõuna- ja Põhja-Eesti vahel. Küll olid erinevusi kuu keskmistes temperatuurides, mis varieerusid $2,3^{\circ}\text{C}$ Mustvees kuni $6,3^{\circ}\text{C}$ Valgas. Kogu Eesti keskmiseks näitajaks aprilli kohta arvutati Eesti Meteoroloogia- ja Hüdroloogiainstituudis $4,6^{\circ}\text{C}$.

Kuu lõpul oli Euroopa suvitusmaades Itaalias ja Kreekas vaid 18 – 23°C sooja. Tavalisest soojem oli Alaskal ($+15^{\circ}\text{C}$).